

الهبه شهناز

دانش آموخته کارشناسی ارشد، گروه حقوق خصوصی، واحد مشهد، دانشگاه آزاد اسلامی، مشهد، ایران.
دکتر محمدرضا غلامپور^۱
استادیار، گروه حقوق خصوصی، واحد مشهد، دانشگاه آزاد اسلامی، مشهد، ایران.

مطالعه تطبیقی روش‌ها و آیین‌های صدور دستور اقدامات موقت قبل از تشکیل هیات داوری در ۵۴ کشور جهان

چکیده

از دیرباز اقدامات موقت به عنوان بخش جدایی‌ناپذیر فرآیند داوری مورد توجه کشورهای پیشرفته جهان و نهادهای داوری بوده است. صدور دستور اقدامات موقت در دو زمان یعنی هم قبل از تشکیل هیات داوری و هم بعد از آن صورت می‌گیرد. در خصوص صدور دستور این اقدامات قبل از تشکیل هیات داوری کشورها و نهادهای داوری از روش‌ها و آیین‌های متفاوتی از جمله، صدور این اقدامات توسط محاکم، آیین پیش داوری، آیین داوری اضطراری و ... پیروی نموده‌اند. در این میان بعد از صلاحیت محاکم آیین داوری اضطراری بیشتر مورد استقبال قرار گرفته است. متأسفانه در ایران نه در عرصه داخلی و نه بین‌المللی امکان صدور دستور این اقدامات قبل از تشکیل هیات داوری (دیوان داوری) پیش‌بینی نشده است و این اقدامات به عنوان جزء جدایی‌ناپذیر داوری قربانی غفلت و بی‌توجهی شده است. در این مقاله قصد بررسی رویه ۵۴ کشور را در زمینه صدور دستور اقدامات موقت قبل از تشکیل هیات داوری داریم.

واژگان کلیدی: اقدامات موقت، هیات داوری (دیوان داوری)، دادگاه، آیین پیش داوری، داوری اضطراری، تشکیل سریع دیوان.

مقدمه

امروزه داوری در اکثر کشورهای پیشرفته جهان پا به پای دادرسی در دادگاه‌ها مورد استقبال قرار گرفته و قوانین آن به روز می‌شود اما متأسفانه نه تنها قانونگذار ما از این امر غافل شده بلکه حقوقدانان ما هم کمتر به مذاقه در قوانین کشورهای دیگر می‌پردازند در نتیجه قوانین داوری دست نخورده و بی‌فایده باقی مانده است. هرچند در داخل بتوان از این روش سنتی و مدرن اجتناب نمود و برای حل اختلافات به محاکم رجوع نمود اما در عرصه بین‌الملل جهت حفظ حقوق اتباع خود و صیانت از منافع ملی کشور نیازمند داشتن قوانین کار آمد و آشنایی با قواعد داوری بین‌المللی سایر کشورها هستیم زیرا در عرصه بین‌المللی، رویکرد کشورها، به سمت استفاده از این روش در حل و فصل اختلافات بین‌المللی است. یکی از مباحثی که در عرصه داوری داخلی و بین‌المللی باید به آن توجه نمود بحث صدور دستور اقدامات موقت است. برای اعطای اقدام موقت نباید سریع تصمیم گرفته و نیاز است که حتماً خطر بالفعل آسیب به حقوق متقاضی وجود داشته باشد. بر این اساس شرط ضرورت دو پیش نیاز دارد: اضطرار و ضرر. شرایطی کلی که برای اعطای اقدام موقت لازم است عبارتند از: ۱- وجود صلاحیت (وجود بدیهی صلاحیت کافی است) ۲- وجود ادعای محمول بر صحت (امتناع از پیش داوری در ماهیت دعوا) ۳- اضطرار ۴- خطر فعلی، آسیب اساسی یا جدی اگر اقدامات درخواست شده اعطا نشود (خطر آسیب جبران‌ناپذیر وجود دارد) و ۵- تناسب (اثر اعطای هرگونه اقدامی در حقوق طرفین). باید به این موضوع توجه داشت که وضعیت اقدامات موقت مانند احکام نهایی است، اگر طرف نتواند آنها را علیه دیگری اجرا کند بیهوده است. اقدامات موقت در حقیقت نوعی از جبران خسارت یا کمک شمرده می‌شوند که هدف آنها تضمین حقوق طرفین در زمان رسیدگی و نیز در طی حل و فصل نهایی اختلاف است. اکثر نظام‌های داوری ملی و بین‌المللی معتقدند چه قبل و چه بعد از تشکیل هیات داوری محاکم دارای صلاحیت موازی با هیات داوری (دیوان داوری) جهت صدور دستور اقدامات موقت هستند اما معمولاً تقاضای اقدامات موقت قبل از تشکیل هیات داوری از دادگاه، و بعد از آن از هیات صورت می‌گیرد. صدور دستور اقدامات موقت قبل از تشکیل هیات داوری (دیوان داوری)، نسبت به صدور این اقدامات بعد از تشکیل

هیات (دیوان) موضوع جدیدتری است که کشورهای پیشرفته همگام با نیازهای روز و تحولات جهانی به این مهم در قوانین خود اشاره نموده‌اند. علاوه بر کشورهای پیشرو در این زمینه، نهادهای فعال داوری نظیر انجمن داوری آمریکا هم از این قافله عقب نمانده‌اند و این امکان را در مقررات خود ایجاد نموده‌اند. لازم به توضیح است کشورها و نهادهای داوری در این زمینه از روش‌ها و آیین‌های متفاوتی پیروی نموده‌اند از جمله آیین پیش‌داوری، داوری اضطراری، تشکیل سریع دیوان و ... است. در این میان آیین داوری اضطراری و رجوع به محاکم مورد استقبال بیشتری قرار گرفته است. متأسفانه در ایران نه در عرصه داخلی و نه بین‌المللی امکان صدور دستور این اقدامات قبل از تشکیل هیات داوری (دیوان داوری) پیش‌بینی نشده است و این اقدامات به عنوان جزء جدایی‌ناپذیر داوری قربانی غفلت و بی‌توجهی شده است و همین امر باعث عدم کارایی داوری در عمل و مراجعه مردم به دادگاه و یا مداخله دادگاه در فرآیند داوری شده است.

در این مقاله قصد بررسی روش‌ها و تمهیدات کشورها و نهادهای داوری در خصوص صدور دستور اقدامات موقت قبل از تشکیل هیات داوری (دیوان داوری) در ۵۴ کشور جهان را داریم. لازم به ذکر است نگارنده بعد از مطالعه و بررسی منابع متعدد متوجه گردید اصطلاح دیوان داوری دارای دو مفهوم است. در معنای اول دیوان داوری هیاتی از یک یا چند داور است که برای حل و فصل اختلاف از طریق داوری گرد هم می‌آیند. ممکن است دیوان تنها شامل یک داور و یا بیشتر باشد که می‌تواند شامل رئیس یا سر داور باشند. طرفین دعوا معمولاً در تعیین تعداد داوران و ترکیب هیئت داوری آزادند (<http://the-lawdictionary.org/en.wikipedia.org>).

در معنای دیگر، دیوان داوری یک نهاد رسمی است که برای کمک به موارد داوری ایجاد شده و جایی است که طرفین تلاش می‌کنند اختلاف را توسط افرادی که به‌عنوان داور انتخاب شده‌اند، حل نمایند (What Is a Tribunal? (available at: www.wisegeek.com)). در حقیقت برای تسهیل داوری، موسساتی که غالباً (دیوان) یا (انجمن) نامیده می‌شوند، در اکثر کشورهای بزرگ دنیا تأسیس شده‌اند. این سازمان‌ها نوعاً مجموعه‌ای از مقررات نمونه را برای جریان داوری فراهم نموده‌اند که طرفین اختلاف می‌توانند از طریق ارجاع دعوایشان

به آنها این مقررات نمونه را در قرارداد خویش درج نمایند. همچنین سازمان‌های مذکور خدماتی چون اعلام فهرستی از داوران مجرب برای انتخاب توسط طرفین دعوا یا انتخاب داوران - زمانی که طرفین در این زمینه به توافق نرسند - و فراهم نمودن خدمات اداری مانند محلی برای تشکیل جلسه رسیدگی، فراهم نمودن امکانات داوری دفتری و دریافت و پرداخت حق الزحمه داوران ارائه می‌دهند (لوکاش، ۱۳۸۴: ۲۳۴-۲۳۵)؛ بنابراین در این مقاله در غالب موارد دیوان داوری به معنای هیاتی از داوران است نه نهاد داوری اما اولاً جهت حفظ امانت در خصوص استفاده از منابع و ثانیاً جهت آشنایی بیشتر با معنای واژه‌ها در حقوق تطبیقی و ثالثاً جهت شناخت بهتر قوانین سایر کشورها این واژه به همان لفظ دیوان داوری استعمال شده است.

۱- عدم پیش بینی امکان صدور دستور اقدامات موقت قبل از تشکیل هیات داوری (دیوان داوری)

برخی از کشورها نظیر ایران، اندونزی (S Janis Roosdiono & Et Al, ۲۰۱۳: ۲۵۵)، اتریش (Bohm & Proksch, ۲۰۱۳: ۸۹)، آنگولا (Miranda & Et Al ۷۶, ۲۰۱۳: ۳۵۹)، پرتغال (۳۵۹: Miranda & Et Al, ۲۰۱۳: ۴۶۵)، تانزانیا (Kapinga & Et Al ۴۵۸, ۲۰۱۳: ۴۶۵)، تایلند (C Chen & Shen ۴۵۱, ۲۰۱۳: ۴۶۵)، تایوان (Chunhakasikarn & King Tilleke & Gibbins Formosan)، ترکیه (Esin & Yesilirmak & Gltutan Esin, ۲۰۱۳: ۴۷۳)، جمهوری دومینیکن (Pena Rodriguez & Medina Acosta & Cruz Pena ۱۷۲, ۲۰۱۳: ۱۴۱ Yuen)، چین (Mo⁻ri & Shi & Benjamin)، رومانی (Irinel Stoica & Et Al ۳۷۴, ۲۰۱۳: ۲۷۹)، صربستان (Tomotsune, ۲۰۱۳: ۲۷۹)، سعودی (El Ahdab & Eid ۲۰۱۳a: ۳۹۳)، قطر (El Ahdab & Eid ۲۰۱۳: ۳۶۶)، کرواسی (Peric & Belohradsky, ۲۰۱۳: ۱۵۵)، مجارستان (Barakat & Et Al ۲۰۱۳: ۲۹۴)، کویت (Ban & Et Al, ۲۰۱۳: ۲۳۸)، مصر (Riad ۱۸۵ ۲۰۱۳: ۲۳۸)، لهستان (Szpara & Et Al, ۲۰۱۳: ۳۵۲)، موزامبیک (Miranda & Et Al, ۲۰۱۳: ۳۳۸) هیچکدام داوری اضطراری را در مقررات خود پیش‌بینی نکرده‌اند. در لیتوانی هم قانون داوری شامل هیچ مقرراتی در خصوص داوری اضطراری یا داور اضطراری نیست. با این حال این انتظار می‌رود که نسخه

جدید مقررات دادگاه داوری تجاری ویلنیوس جریان داوری اضطراری را پیش‌بینی کند (Audzevičius & Daujotas, ۲۰۱۳: ۳۱۳). در روسیه نیز اقدامات موقت ممکن است حتی قبل از اقامه دعوا در دیوان داوری گرفته شود. قانونگذار مشخص نکرده است که آیا امکان ارائه درخواست دستور اقدامات موقت به هیات داوری (دیوان داوری) قبل از اقامه دعوا وجود دارد یا خیر؟ در اتاق بازرگانی و صنعت مسکو؛ مطابق مقررات هیات داوری (دیوان داوری) تقاضای اقدامات موقت ممکن است قبل از اقامه دعوا ارائه شود. در چنین مواردی رئیس دیوان داوری تصمیم می‌گیرد. دیوان داوری در اتاق وکلای مدافع سنت پترزبورگ؛ قواعد دیوان داوری چنین امکانی را تعیین نمی‌کنند (Menshikova & Zaletova & Anishchenko, ۲۰۱۳: ۳۸۳).

این کشورها نه تنها مقررات داوری اضطراری را بلکه هیچ ساز و کار دیگری را هم برای صدور دستور اقدامات موقت قبل از تشکیل هیات داوری (دیوان داوری) در مقررات خود پیش‌بینی نکرده‌اند؛ اکثر این کشورها مانند ایران تنها به صدور دستور اقدامات موقت بعد از تشکیل هیات داوری (دیوان داوری) در مقررات خود اشاره نموده‌اند و نتوانسته‌اند همگام با تحولات روز و قوانین جدید داوری خود را تطبیق داده و به این مقررات بپیوندند. البته وضعیت ایران در مقایسه با سایر کشورهای گفته شده کمی متفاوت است. کارکرد قانونگذار ایران در خصوص صدور این اقدامات بعد از تشکیل هیات داوری (دیوان داوری) هم به صورت دوگانه بوده است و از رویه واحدی پیروی نکرده است. در حالی که به لزوم این اقدامات در عرصه بین‌المللی پی برده و در قانون داوری تجاری بین‌المللی به آن اشاره نموده، در عرصه داخلی با توجه به ضرورت بیشتر این اقدامات جهت اعتماد و رجوع مردم به نهاد داوری، کاهش اطاله دادرسی و ورود سیل آسای پرونده‌ها به محاکم از آن غافل مانده است و همین غفلت باعث ایجاد اختلاف نظرهایی در این زمینه شده است.

۲- صلاحیت محاکم جهت صدور دستور اقدامات موقت قبل از تشکیل هیات داوری (دیوان داوری)

گروهی دیگر از کشورها صدور دستور اقدامات موقت را قبل از تشکیل هیات داوری (دیوان داوری) در صلاحیت دادگاه می‌دانند؛ در حقیقت اکثر نظام‌های داوری جهان هیات

داوری (دیوان داوری) و دادگاه را جهت صدور دستور اقدامات موقت دارای صلاحیت موازی هستند (کاشانی و شیخیانی، ۱۳۹۰: ۱۳۲) در این خصوص می‌توان به قواعد مرکز داوری بین‌المللی هنگ کنگ اشاره نمود که صراحتاً مقرر نموده که روش داوری اضطراری مانع طرفین برای درخواست کمک اضطراری از دادگاه صالح نمی‌شود (Born ۱۱۹, ۲۰۱۳, & Lee). در مقررات اتاق بازرگانی استکهلم نیز آمده است طرفین اختیار تقاضای اقدامات موقت را از دادگاه دارند (Dai & Linn, ۳). این اصل در در مقررات اتاق بازرگانی بین‌المللی هم بدین صورت آمده که وجود مقررات جدید داوری اضطراری مانع این نمی‌شود که طرفین کمک موقت یا تامینی را قبل از تشکیل از هیات داوری (دیوان داوری) دادگاه‌های ملی تقاضا کنند (Mehren ۴, ۲۰۱۲); بنابراین تقاضای اقدامات موقت از محاکم به معنای نقض موافقتنامه داوری و یا چشم‌پوشی و اعراض از آن نیست. قائل بودن صلاحیت موازی برای محاکم و هیات داوری (دیوان داوری) جهت صدور این اقدامات یک سؤال بنیادین را به ذهن متبادر می‌نماید و آن این است که اگر دادگاه‌ها جهت صدور این اقدامات صلاحیت دارند پس چرا متخصصین داوری و قانونگذاران در پی ایجاد روش‌ها و آیین‌های جدید جهت تسهیل و سرعت بخشی صدور این اقدامات قبل از تشکیل مرجع داوری هستند؟ تنها پاسخی که می‌توانیم بدهیم این است که به لحاظ تفکر سنتی حاکم بر جامعه و قانونگذاران محاکم دارای قدرت عالی هستند و نهاد داوری هیچ گاه نمی‌تواند با آن رقابت کند؛ بنابراین محاکم همیشه باید قدرت مداخله در داوری و یا نظارت بر آن را داشته باشند، اما این امر درست نیست زیرا همین عدم اعتماد باعث اطاله دادرسی در محاکم، و... می‌شود. به نظر می‌رسد بهتر است در صورت پیش‌بینی قواعد داوری اضطراری، آیین پیش‌داوری و... در موافقتنامه‌ها، افراد را ملزم به استفاده و مراجعه به این مقررات نماییم و اجازه دخالت دادگاه را ندهیم مگر برای اجرای این اقدامات آن هم تا زمانی که آراء داوران نیازمند دخالت دادگاه‌ها برای عملی شدنشان هستند و قدرت اجرایی مستقل ندارند.

یکی از کشورهایی که صدور این اقدامات را در صلاحیت محاکم می‌داند اسپانیا است. در اسپانیا به موجب قانون و مقررات نهادهای داوری داخلی، برای طرفینی که قبل از تشکیل هیات داوری (دیوان داوری)، نیاز به این اقدامات دارند تنها راه موجود مراجعه به دادگاه

ایالتی است (Mullerat Iurisvalls ۲۰۱۳: ۴۲۸). در اسپانیا بر خلاف ایران صدور این اقدامات را قبل از تشکیل هیات داورى (دیوان داورى) در مقررات خود پیش‌بینی نموده و آن هم در صحنه‌ی داخلی خود و تنها راه را هم مراجعه به دادگاه‌های ایالتی شناخته است. در قانون داورى اسلواکی در خصوص داورى اضطرارى، شامل هیچ مقرراتی نیست. با این حال قواعد آیین دادرسی دادگاه داورى اتاق بازرگانى اسلواکی، به صورت جزئی و فقط در رابطه با حفظ ادله، بحث می‌کند. اگر یکی از طرفین بعد از اقامه دعوا و قبل از تشکیل دیوان داورى، درخواست اقدام فوری کند، رئیس دادگاه داورى اتاق بازرگانى اسلواکی می‌تواند کارشناسی را انتخاب نموده و ترتیبات مناسب دیگری را برای حفظ ادله انجام دهد (Prekop & Et ۲۰۱۳: ۴۱۸). در واقع قوانین اسلواکی صدور دستور اقدامات موقت را قبل از تشکیل دیوان داورى منحصر در حفظ ادله دانسته است و نسبت به بقیه اقدامات نظیر اقدامات برای تنظیم و تثبیت روابط طرفین، اقدامات برای حفظ اموال و تأمین برای اجرای حکم، اقدامات با هدف تأمین وثیقه برای هزینه‌ها، دستور پرداخت موقت، قرار منع و ... بی توجه بوده است. در اوکراین هم قانون داورى تجارى بین‌المللی نه تنها داور اضطرارى که هیچ گزینه‌ی دیگری را هم برای تحصیل اقدامات موقت، در جریان داورى و قبل از تشکیل هیات داورى (دیوان داورى) پیش‌بینی نکرده است. با این حال به موجب قوانین کمیسیون داورى دریایی و دادگاه داورى تجارى بین‌المللی ممکن است شخص برای اقدامات موقت قبل از تشکیل هیات داورى (دیوان داورى) به ترتیب به کمیسیون داورى دریایی و یا رئیس دادگاه داورى تجارى بین‌المللی مراجعه نماید. در این صورت رئیس دادگاه داورى تجارى بین‌المللی یا کمیسیون داورى دریایی قادر به تعیین مقدار و شکل تضمین برای ادعا می‌باشد که برای طرفین الزام‌آور تلقی شده و تا صدور حکم نهایی داورى لازم‌الاجرا است (Filatov & Et ۲۰۱۳: ۴۸۲)؛ بنابراین در قوانین اوکراین تنها در به موجب دو قانون خاص امکان تقاضای اقدامات موقت قبل از تشکیل هیات داورى (دیوان داورى) وجود دارد. یکی از آنها قانون کمیسیون داورى دریایی و دیگری قانون دادگاه داورى تجارى بین‌المللی است. برای صدور این اقدامات نیاز به دادتن تضمین نیز هست که شکل و نوع آن را هم قانون معین ننموده و در اختیار و تشخیص رئیس دادگاه داورى تجارى بین‌المللی یا کمیسیون داورى دریایی قرار

داده که این امر به نظر درست نمی‌رسد؛ زیرا ممکن است باعث سوء استفاده و اعمال سلیقه‌ای شخصی و غرض‌ورزی شود. مشخص نکردن معیاری و یا نمونه‌ای برای شکل این اقدامات و عدم تعیین حداقل یا حداکثری برای مقدار این تضمین و تأمین حتماً باعث ضایع شدن حقوق طرفین دعوا خواهد شد.

قوانین اتاق حل اختلاف بحرین هم شامل مقرراتی است که به موجب آن قاضی منصوب شده توسط شورای عالی قضایی صلاحیت بررسی اقدامات موقتی که بین ارجاع اختلاف به اتاق حل اختلاف بحرین و تشکیل در هیات داوری (دیوان داوری) خواست می‌شود را دارد (Rose ۲۰۱۳: ۹۷). به موجب قوانین بحرین قاضی شورای حل اختلاف تنها صلاحیت بررسی اقدام را دارد و مشخص ننموده که آیا صلاحیت صدور دستور این اقدامات را هم دارد یا خیر؟

در برزیل نیز، به موجب بخش ۴ ماده ۲۲ قانون داوری، معمولاً اقدامات موقت توسط طرفین از دادگاه‌های ایالتی تقاضا می‌شوند (Huck ۲۰۱۳: ۱۳۲). مقررات برزیل مانند اسپانیا این امر را در صلاحیت دادگاه‌های ایالتی قرار داده است. بسته به کمک تقاضا شده ممکن است تقاضای مستقیم اقدامات موقت از دادگاه ملی قبل از تشکیل هیات داوری (دیوان داوری) تأثیر بیشتری نسبت به درخواست از داور اضطراری داشته باشد (Sperandio, ۲). قانون‌گذاران برزیل بنا به همان اعتقاد سنتی که در خصوص اقتدار محاکم وجود دارد و به لحاظ قدرت اجرایی بیشتر آنها که قابل انکار نیست محاکم را در این زمینه صالح می‌شناسند.

بخش ۶ قوانین قضایی بلژیک و مقررات نهادهای داوری هیچکدام داور اضطراری را قبل از تشکیل هیات داوری (دیوان داوری) پیش‌بینی نکرده‌اند. با این حال به موجب ماده ۵۸۴ قوانین قضایی بلژیک در موارد فوری و قبل از تشکیل هیات داوری (دیوان داوری) ممکن است یکی از طرفین به شرط بر آورده شدن مواردی نظیر: اضطرار، جلوگیری از آسیب جدی یا مشقت و عدم تاثیرگذاری دستور اقدامات دادگاه بر ماهیت دعوا، از دادگاه ملی در خواست کمک موقت کند. موضوع باید نزد دادگاه به‌وسیله دادخواست موقت و در مواقع کاملاً ضروری با دادخواست یک جانبه مطرح شود (Billiet Billiet & co ۲۰۱۳: ۱۰۶).

صدور اقدامات موقت به قبل از تشکیل هیات داوری (دیوان داوری) توسط محاکم در بلژیک به دو حالت تقسیم می‌شوند موارد اضطراری و موارد فوق اضطراری. در حالت اول جهت صدور این اقدامات باید دادخواست موقت داده شود و در آن فوریت صدور این اقدامات اثبات شود. به موجب حالت دوم که حالت، فوق اضطراری است و در قوانین سایر کشورها دیده نشده تقاضای این اقدامات با دادخواست یک جانبه صورت می‌گیرد. در خصوص صدور این اقدامات با دادخواست یک جانبه در حقوق تطبیقی اختلاف نظر وجود دارد. عده‌ای مخالف این امر هستند و دلیل آنها این است که این کار مغایر با ماهیت توافقی داوری است و در مقابل عده‌ای دیگر که در شرایطی این امر را پذیرفته‌اند معتقدند گاهی برای جلوگیری از زیانی فاحش و غیر قابل جبران ضروری است که امکان صدور این اقدامات را به صورت یک جانبه امکان‌پذیر نماییم. بلژیک هم از جمله کشورهایی است که در شرایط فوق اضطراری امکان صدور این اقدامات را به صورت یک جانبه پذیرفته است.

در جزایر کیمن، هم دادگاه کیمن در شرایطی که برای مثال هیات داوری (دیوان داوری) هنوز منصوب نشده قدرت صدور دستور اقدامات موقت را دارد (۱۳۲: ۲۰۱۳: Walton & Gilbert Appleby). قانون داوری و مقررات اتاق کشاورزی جمهوری چک هم هیچکدام داور اضطراری را پیش‌بینی نکرده‌اند. تصمیم داور اضطراری به‌عنوان اقدام موقت شناخته خواهد شد (مطابق با مقررات کلی در خصوص اقدامات موقت) که از توانایی داوری خارج است (اقدامات موقت ممکن است فقط توسط دادگاه‌ها اعطا شود) (Bełohlavek, ۲۰۱۳: ۱۶۳). مقررات چک صراحتاً اقدامات موقت اضطراری را از صلاحیت داور خارج می‌دانند. طبق مقررات بین‌المللی دیوان داوری تجاری کره ممکن است یکی از طرفین از مقام قضایی صالح برای اقدامات موقت یا تأمین قبل از ارسال درخواست به دیوان داوری درخواست نماید. مقررات داخلی و بین‌المللی تازه تجدیدنظر شده دیوان داوری تجاری کره رسیدگی سریع را در صورت ایجاد شرایط خاص پیش‌بینی کرده است. در این صورت دبیرخانه دیوان داوری تجاری کره، به موجب ماده ۵۷ قوانین داخلی خود و بدون متوسل شدن به روش معمول انتصاب داوری، داور واحدی را از فهرست خود انتخاب خواهد کرد مگر اینکه طرفین به نحو دیگری توافق نمایند (Yoon, & Et Al ۲۰۱۳: ۲۸۶).

در کره وضعیت دوگانه‌ای حاکم است از یک طرف مطابق مقررات بین‌المللی دیوان داوری تجاری ممکن است یکی از طرفین از مقام قضایی درخواست این اقدامات را قبل از تشکیل دیوان بنماید و از طرفی دیگر مقررات جدید دیوان داوری کره در عرصه داخلی و بین‌المللی در صورت ایجاد شرایطی رسیدگی سریع را پیش‌بینی نموده است؛ بنابراین در مقررات داخلی دیوان بین‌المللی کره امکان توسل به مقام قضایی پیش‌بینی نشده و فقط در زمینه بین‌المللی به آن اشاره شده است. در قوانین جدید هم تراضی بر قانون حکومت می‌نماید و در صورت عدم تراضی طرفین مطابق ماده ۵۷ مقررات کره داور واحدی انتخاب می‌شود.

قانون ۲۰۱۲ کلمبیا داور اضطراری را پیش‌بینی نکرده است. با این حال ماده ۹۰ بیان می‌کند که طرفین ممکن است قبل یا در طول جریان داوری برای اقدامات احتیاطی در خصوص داوری بین‌المللی از مقامات قضایی درخواست کنند (۱۴۹ Posada Isaacs: ۲۰۱۳ & Alejandra Arboleda). در کلمبیا فقط در صحنه بین‌المللی امکان صدور این اقدامات قبل و بعد از تشکیل هیات داوری (دیوان داوری) پیش‌بینی شده است. با این وجود در این زمینه کلمبیا نسبت به قوانین ایران به روزتر است زیرا در ایران به موجب قانون داوری تجاری بین‌المللی امکان صدور اقدامات موقت تنها بعد از تشکیل هیات داوری پیش‌بینی شده است.

قانون داوری داخلی و مقررات داوری داخلی در لبنان داور اضطراری را قبل از تشکیل هیات داوری (دیوان داوری) پیش‌بینی نکرده است. طرفین ممکن است برای تحصیل اقدام موقت قبل از تشکیل هیات داوری (دیوان داوری) فقط به دادگاه‌های قضایی مراجعه کنند. قانون امکان مراجعه به قاضی اضطراری یا قاضی سریع را در برخی موارد خاص و مشخص شده پیش‌بینی کرده است. به موجب ماده ۵۷۹ قانون، قاضی واحد ممکن است در مقام خود به‌عنوان قاضی اضطراری ادعای تحصیل اقدامات موقت در موضوعات جزایی و مدنی را بدون ورود به ماهیت حق [...] بررسی کند. قاضی اضطراری ممکن است اقدامات را به منظور توقف تخطی آشکار در حقوق و موقعیت‌های قانونی صادر کند (۳۰۴: ۲۰۱۳ El Meouchi & Et Al)؛ بنابراین به موجب قوانین لبنان اصل بر مراجعه به دادگاه‌ها برای تقاضای اقدامات موقت قبل از تشکیل هیات داوری (دیوان داوری) است. تنها در شرایط

استثنایی امکان مراجعه به قاضی اضطراری پیش‌بینی شده است. علاوه بر آن این قاضی اختیار صدور اقدامات موقت را هم در زمینه موضوعات جزایی و هم مدنی دارد. قاضی اضطراری فقط برای صدور اقدامات موقت دارای اختیار است و حق ورود به ماهیت دعوا را ندارد.

طبق بخش ۱۱ قانون داوری ۲۰۰۵ مالزی طرف در جریان تشکیل هیات داوری (دیوان داوری) می‌تواند برای جبران خسارات موقت به دادگاه‌ها مراجعه کند (Liang ۲۰۱۳: ۳۳۸). به موجب قانون ویتنام تقاضای کمک موقت قبل از تشکیل هیات داوری (دیوان داوری) در صلاحیت دادگاه صالح است (Dzung & Et Al, ۲۰۱۳: ۵۱۵). در قوانین ویتنام به اصل صلاحیت محاکم اشاره نموده است و اینکه مرجع صادرکننده کمک موقت باید صلاحیت داشته باشد.

این گروه از کشورها صدور دستور اقدامات موقت را در صلاحیت ذاتی دادگاه‌ها می‌دانند و معتقدند تنها این مرجع به لحاظ موروثی قبل از تشکیل هیات داوری (دیوان داوری) حق صدور این اقدامات را دارد. طرز تفکر این افراد ریشه در این باور آنها دارد که محاکم به دلیل حضور همیشگی و ثابت و دارا بودن قدرت و اقتدار جهت اجرای آراء خود بر هر روش و یا مرجع دیگری مقدم هستند. به اعتقاد آنها هیات داوری (دیوان داوری) تا تشکیل نشود نمی‌تواند اقدامات موقت را صادر کند. در واقع آنها نتوانسته‌اند مطابق نیازهای روز، در قوانین خود تجدیدنظر نمایند و آیین داوری اضطراری و پیش داوری را که برای صدور دستور این اقدامات قبل از تشکیل هیات داوری (دیوان داوری) ایجاد شده‌اند را در قوانین خود بگنجانند.

۳- آیین پیش‌داوری جهت صدور دستور اقدامات موقت قبل از تشکیل دیوان داوری
گروه سوم به کشورهای اختصاص دارد که آیین پیش‌داوری را برای صدور اقدامات موقت قبل از تشکیل دیوان داوری در نظر گرفته‌اند؛ این روش برای صدور دستور اقدامات موقت قبل از تشکیل هیات داوری (دیوان داوری) ایجاد شده است. یکی از نهادهایی که این آیین را در مقررات خود پیش‌بینی نموده اتاق بازرگانی بین‌المللی است. این اتاق در سال ۱۹۹۰ این آیین را در مقررات خود جای داد. مطابق قواعد این اتاق رجوع به آیین

پیش‌داوری باید به صورت کتبی باشد؛ یعنی تنها در صورت توافق طرفین امکان استفاده از این روش امکان‌پذیر است. علاوه بر آن مرکز میانجیگری و داوری تجاری اتاق بازرگانی آرژانتین نیز این روش را در مقررات خود پذیرفته است. مطابق این مقررات شخص ثالث بی‌طرف یا داور بعد از انتخاب شدن اقدام به تصمیم‌گیری و صدور قرار می‌نماید اما به محض تشکیل دیوان داوری مأموریت وی خاتمه می‌یابد.

صدور دستور اقدامات موقت در این روش با صدور دستور این اقدامات توسط داور بعد از تشکیل هیات داوری (دیوان داوری) دارای شباهت‌ها و تمایزاتی است. شباهت آنها در این است که دخالت داور و ثالث هر دو ریشه قراردادی دارد و در هر دو مورد ثالث ابتدا نمی‌تواند در ماهیت دعوا اظهار نظر کند. به علاوه هیچ یک از آن دو اختیاری در مقابل طرفین ندارد و تصمیمات متخذه توسط آنها از اعتبار قضیه محکوم بها برخوردار نیست و جز طرفین دعوا را متعهد نمی‌سازد. همچنین با توجه به عدم برخورداری از «امپریوم ۱» داور همانند ثالث مکلف است در صورت نیاز به الزام یکی از طرفین، از دادگاه‌های دولتی کمک بگیرد (زرکلام، ۱۳۸۳: ۱۲۰). همانگونه که مشاهده می‌گردد در آیین پیش‌داوری هم، ثالث توان الزام طرفین و اجرای رأی خود را ندارد. در واقع سوالی در اینجا مطرح می‌شود و آن این است که چرا علی‌رغم توافق کتبی طرفین در ارجاع اختلاف خود به داوری و با توجه به اصل آزادی قراردادهای و حاکمیت اراده آراء داوران آنچنان که شایسته است قدرت اجرایی و ضمانت اجرای قوی ندارد؟ شاید بتوان اینگونه توجیه نمود که با توجه به دیدگاه سنتی حاکم بر قوانین و جامعه و حقوقدانان دادگاه‌ها دارای قدرت مطلقه هستند و در اذهان عوام هم دادگاه به‌عنوان دیوان تظلمات و دادگری شناخته شده است بنابراین برای کارایی و به رسمیت شناخته شدن آراء داوری و اجرای آنها نیاز به مداخله و نظارت محاکم است؛ اما این استدلال درست نیست زیرا نهاد داوری را باید به‌عنوان یک نهاد مستقل مورد توجه قرار داد که با توجه به اصل حاکمیت اراده و آزادی قراردادهای افراد خود آن را انتخاب می‌نمایند بنابراین باید حداقل امتیازات دادرسی دادگاه‌ها را برای آنها قائل باشیم.

در خصوص تمایز دستور موقت پیش از داوری از دستور موقت داوری نیز می‌توان گفت صدور دستور موقت پیش‌داوری قبل از تشکیل هیات داوری (دیوان داوری) است و دستور موقت داوری بعد از تشکیل هیات داوری (دیوان داوری) صورت می‌گیرد.

علاوه بر این توافق قراردادی طرفین برای مراجعه به ثالث به منظور صدور دستور موقت در مرحله پیش از داوری یک هدف بسیار مشخص را تعقیب می‌کند که عبارت است از حمایت از اموال و حقوق طرفین قرارداد در فرضی که دخالت دادگاه‌های دولتی یا داوری غیر ممکن یا بی‌ثمر باشد (همان، ۱۱۹). البته از دیدگاه مخالفان دخالت دادگاه در موافقت‌نامه‌های داوری ثالث هنگامی وارد می‌شود که امکان دخالت داور غیر ممکن یا بی‌ثمر باشد نه دادگاه.

بدین منظور، اختیاراتی به ثالث اعطا می‌شود تا با اتخاذ تدابیری در سریعترین زمان ممکن نسبت به جلوگیری از تضییع حقوق یا تأمین دلیل اقدام کند. هدف از مقررات دستور موقت پیش از داوری اتاق بازرگانی بین‌المللی و سایر شروط مشابه، آن است که مشکل اشتغال بلافاصله و سریع داور را برای صدور دستورات فوری برطرف کند. در واقع مدت زمانی که بین تاریخ درخواست صدور دستور موقت از داور تا تشکیل دادگاه داوری سپری می‌شود به ویژه در عرصه بین‌المللی با سرعت لازم برای اتخاذ تدابیر فوری هماهنگی ندارد، از سوی دیگر، مقررات دستور موقت پیش از داوری می‌تواند شرط داوری مندرج در قرارداد را تکمیل کند. هنگامی که شرط داوری به قانون ملی یا به مقررات داوری ارجاع می‌دهد که به موجب آنها، داور اجازه صدور دستور موقت را ندارد یا تنها صدور بعضی از دستورها برای وی مجاز است، شرط دستور موقت پیش از داوری می‌تواند این خلأ را پر کند. تفکیک بین دستور موقت پیش از داوری و دستور موقت داوری بدون فایده عملی نیست. هنگامی که دستور موقت از سوی داور صادر شود و شکل یک رأی مدلل را به خود بگیرد، امکان اینکه چنین رأیی از سوی دادگاه‌های دولتی به اجرا گذارده شود بسیار زیاد است. مستند قاضی برای اجرای چنین رأیی ممکن است قانون شکلی حاکم بر قرار داد یا کنوانسیون‌های بین‌المللی منعقد در این خصوص، نظیر کنوانسیون ۱۹۵۸ نیویورک در زمینه شناسایی و اجرای احکام داوری خارجی باشد. با این حال، اگر دادگاه دولتی که اجرای قرار دستور موقت از او تقاضا شده، اختیار انحصاری صدور چنین دستوراتی را برای خود قائل باشد، تفکیک بین دستور موقت داوری و دستور

موقت پیش از داوری بی فایده خواهد بود؛ زیرا در هر صورت، دادگاه تقاضای اجرای چنین دستوری را مردود خواهد دانست. همچنین است اگر دستورات متخذ توسط داور بر اساس قوانین آیین دادرسی متبوع دادگاه قابل اجرا نباشد. شروط متضمن رجوع به نهاد دستور موقت پیش از داوری، نسبت به داوری متضمن دستور موقت از استقلال برخوردار است. آنچه این استقلال را توجیه می‌کند سرعت در رسیدگی به تقاضای طرفین قرارداد برای صدور دستور موقت یا تأمین است (همان، ۱۱۹).

لازم به ذکر است کشورهایی که آیین پیش داوری را برای صدور دستور اقدامات موقت قبل از تشکیل هیات داوری (دیوان داوری) انتخاب نموده‌اند یک گام از کشورهایی که هیچ مقرراتی در خصوص صدور دستور این اقدامات قبل از تشکیل هیات داوری (دیوان داوری) ندارند یا این امر را در صلاحیت محاکم می‌دانند جلوتر هستند و در مقابل نیز یک گام از کشورهایی که آیین داوری اضطراری را در مقررات خود پیش‌بینی نموده‌اند عقب‌تر است زیرا این مقررات قبل از آیین داوری اضطراری ایجاد شده است و در عمل هم به ندرت از آن استفاده می‌شود و سرعت رسیدگی در آن نیز کندتر است. ایران در این میان در گروه اول قرار دارد و با عدم پیش‌بینی امکان صدور این اقدامات قبل از تشکیل هیات داوری (دیوان داوری)، طرفین داوری را از امتیازات این اقدامات بی بهره گذاشته است.

در این خصوص می‌توان به کشور ایتالیا اشاره نمود. شعبه ایتالیایی دادگاه داوری اروپا دارای مقررات داوری است که ارجاع به آیین پیش‌داوری را پیش‌بینی کرده است، که هدفی مشابه دارد (Rubino-Sammartano, ۲۰۱۳:۲۷۱). در قانون داوری لوکزامبرگ و نیز قواعد داوری مرکز داوری اتاق بازرگانی نیز، مقررات داور اضطراری را قبل از تشکیل دیوان داوری پیش‌بینی نکرده است. در چنین وضعیتی رویه قضایی مقرر می‌دارد تا تشکیل دیوان داوری، قاضی دستور موقت ۱ صالح است. قاضی دستور موقت فقط می‌تواند اقدامات موقت یا تأمین

۱- این اصطلاح (juge des referes (judge sitting in interim measures) بر قاضی دادگاهی در فرانسه اطلاق می‌شود که رئیس دادگاه است و به دعاوی به صورت اختتامی رسیدگی می‌کند و این دادگاه نه دادگاه بدوی و نه دادگاه عالی است بلکه دادگاهی در این بین است.

را صادر کند و نمی‌تواند در خصوص ماهیت دعوا حکم صادر کند (Trevisan ۲۰۱۳: ۳۲۱). (& Et Al

۴- آیین داوری اضطراری جهت صدور دستور اقدامات موقت قبل از تشکیل هیات داوری (دیوان داوری)

گروه چهارم، کشورهای هستند که آیین داوری اضطراری را در برخی قوانین یا مقررات نهادهای داوری‌شان پذیرفته‌اند؛ گاهی اوقات افراد در وضعیتی قرار می‌گیرند که برای حفظ حقوق خود نیازمند توسل به اقدامات موقت بودند اما هیات داوری (دیوان داوری) هنوز تشکیل نشده بود؛ بنابراین باید جهت درخواست این اقدامات یا به دادگاه‌ها رجوع می‌نمودند و یا از آیین پیش‌داوری استفاده می‌کردند؛ اما همانطور که در ادامه خواهیم گفت آیین پیش‌داوری مورد استقبال قرار نگرفت و افراد نیز تمایلی به دخالت دادگاه در روند داوری نداشتند و خواستار ارجاع اختلاف خود به داوری بودند. تا اینکه روش داوری اضطراری ابداع شد و مورد استقبال خوبی هم قرار گرفت.

در این روش فردی به نام داور اضطراری توسط مؤسسه داوری براساس اضطرار و برای بررسی درخواست کمک موقتی که با اختلاف ماهوی میان طرفین ارتباط دارد و نمی‌توان منتظر تشکیل هیات داوری (دیوان) ماند، منصوب می‌شود (Fletcher, ۲۰۱۳, ۱). داور اضطراری که برای حل موضوع انتخاب شده نباید نقش دیگری در داوری داشته باشد مگر اینکه طرفین به نحو دیگری توافق نموده باشند (Bricker & Beemer & Wills, ۲۰۰۸: ۴). در اینجا دو مسئله مطرح می‌شود یکی علت عدم برخورداری داور از نقش دیگری در داوری و دیگری مسئله امکان برخورداری وی از نقش دیگری در صورت توافق طرفین است. درخصوص مسئله اول می‌توان به دو دلیل عمده اشاره نمود. اولاً، این امر باعث خروج داور از شرط استقلال و بی‌طرفی می‌شود و ثانیاً، ممکن است این امر با منافع فردی داور در تعارض قرار گیرد و او را از حل بی‌طرفانه و عادلانه موضوع بازدارد. در خصوص موضوع دوم نیز می‌توان این‌گونه استدلال نمود که به علت اصل حاکمیت اراده که یکی از اصول والای حقوقی است و معمولاً تا زمانی که با منافع عمومی، قانون امری، نظم عمومی یا اخلاق حسنه در تعارض نباشد حاکم است طرفین حتی حق دارند فردی را به عنوان داور انتخاب

کنند که در داوری نقش دیگری هم ایفا می‌کند اما اگر از این جهت ضرری ببینند و داور از قضاوت منصفانه خارج شود در واقع بر اساس قاعده اقدام آنها بر ضرر خویش اقدام نموده‌اند. داوری اضطراری با آیین پیش داوری دارای سه شباهت است که عبارتند از: (۱) هر دو آیین اولین بار توسط نهادهای داوری مورد استفاده قرار گرفته‌اند. (۲) هدف از ایجاد هر دو آیین جلوگیری از تضييع حقوق احتمالی خواهان قبل از تشکیل هیات داوری (دیوان داوری) است. (۳) زمان صدور دستور اقدامات موقت در هر دو قبل از تشکیل هیات داوری (دیوان داوری) است. در خصوص تمایز این دو آیین هم می‌توان گفت آیین پیش داوری به ندرت استفاده می‌شد ولی در مقابل آیین اضطراری مورد استقبال قرار گرفت. در آیین پیش داوری مدت زمان انتخاب داور و تصمیم‌گیری وی نسبت به داوری اضطراری طولانی‌تر است. علاوه بر این برخی نهادهای داوری نظیر اتاق بازرگانی بین‌المللی اعمال مقررات داوری اضطراری را به صورت خود به خود قابل اجرا می‌دانند یعنی حتی در صورت سکوت طرفین این مقررات اجرا می‌شوند اما اعمال مقررات آیین پیش‌داوری منوط به توافق میان طرفین شده است. روش داوری اضطراری از روش تشکیل سریع دیوان که اختلاف ماهوی را حل می‌کند نیز متمایز است. هنگامی که دیوان برای حل و فصل اختلاف ماهوی منصوب می‌شود مأموریت داور اضطراری پایان می‌یابد و ممکن حتی دیوان تصمیمات او را اصلاح یا رد نماید.

کشورهایی که در ادامه بیشتر با آنها آشنا خواهیم شد، آیین داوری اضطراری را در قوانین خود به صورت مطلق پیش‌بینی ننموده‌اند بلکه تحت شرایطی استفاده از آن را ممکن ساخته‌اند. به‌عنوان نمونه، قانون محلی اکوادور، داوری اضطراری را قبل از تشکیل هیات داوری (دیوان داوری) پیش‌بینی نکرده است. با این حال، ماده ۴۱ قانون به طرفین جهت استفاده از قوانین نهادهای داوری، اجازه مراجعه به داوری بین‌المللی را می‌دهد؛ بنابراین اگر این مقررات، مانند مقررات اتاق بازرگانی بین‌المللی، داور اضطراری را پیش‌بینی کرده باشند این اقدامات موقت اجرا خواهند شد (۱۷۹: ۲۰۱۳: Letort & Et Al). در واقع مقررات اکوادور در قانون محلی خود رجوع به داور اضطراری را تنها از طریق رجوع به

نهادهای داوری که این آیین را در مقررات خود پیش‌بینی نموده‌اند داده است و امکان استفاده از این آیین را به صورت مستقیم نداده است.

در ایالات متحده نیز قانون داوری فدرال، داور اضطراری را قبل از تشکیل هیات داوری (دیوان داوری) پیش‌بینی نکرده است. با این حال قوانین نهادی خاص انتصاب چنین داورهایی را پیش‌بینی کرده است. برای مثال قواعد اختیاری انجمن داوری آمریکا برای اقدامات اضطراری حمایتی اجازه انتصاب داور اضطراری واحد برای صدور حکم در خصوص درخواست‌های اضطراری را می‌دهد. قواعد اختیاری انجمن داوری آمریکا صرفاً هنگامی که طرفین صریحاً این قواعد را به وسیله توافقنامه مخصوص یا در شرط داوری خود پذیرفته‌اند، قابل اعمال می‌باشد (۵۰۰: ۲۰۱۳: Gonzalez & Lorenzo). به طور کلی می‌توان گفت ایالات متحده نیز مانند اکوادور که در قوانین محلی خود داوری اضطراری را پیش‌بینی نکرده بود در قوانین داوری فدرال این امر را نپذیرفته و مانند اکوادور تنها از طریق نهادهای داوری اجازه این کار را داده است. با این حال اگر این دو کشور به‌عنوان مثال بخواهند از قواعد انجمن داوری آمریکا استفاده نمایند این قواعد تنها در صورتی قابل اعمال است که طرفین صراحتاً به وسیله توافقنامه مخصوص یا در شرط داوری خود آن را پذیرفته باشند.

در استرالیا قانون نمونه، قانون داوری بین‌المللی و قانون داوری تجاری، هیچکدام داور اضطراری را قبل از تشکیل هیات داوری (دیوان داوری) پیش‌بینی نکرده‌اند. با این حال مقررات مرکز داوری تجاری بین‌المللی استرالیا شامل مجموعه‌ای از مقررات داور اضطراری است که انتصاب داور اضطراری را در داوری‌هایی که تحت مقررات این مرکز آغاز شده اما هنوز دیوان منصوب نشده است، قادر می‌سازد. همچنین مقررات مرکز داوری تجاری بین‌المللی استرالیا شامل مقررات درخواست اقدامات موقت حمایتی اضطراری است که بر اساس آن امکان اعطای اقدامات موقت حمایتی در شرایطی که داور ضروری می‌داند وجود دارد؛ بنابراین طرفین باید توجه داشته باشند که با پذیرش داوری مرکز داوری تجاری بین‌المللی استرالیا آنها نه تنها داوری را مطابق مقررات این مرکز می‌پذیرند بلکه الزام به مقررات اضطراری و هرگونه تصمیم داور اضطراری نیز مورد قبول ایشان می‌باشد (Johnson & Et Al, ۲۰۱۳: ۸۳). وضعیت پذیرفته شده در استرالیا مشابه اکوادور و ایالات

متحده است. در واقع رجوع به مرکز داوری تجاری بین‌المللی استرالیا اختیاری است و می‌توانیم بگوییم رجوع به این مرکز ماهیت توافقی دارد و اصول آزادی قراردادها و حکومت اراده بر آن حاکم است؛ اما اعمال مقررات آن بر افراد و اختلاف آنها امری است و امکان توافق بر خلاف مقررات آن و یا توافق جهت عدم اعمال برخی از مقررات آن حتی به صورت جزئی هم وجود ندارد.

در آلمان نه قانون داوری و نه مقررات برجسته‌ترین نهاد داوری آلمان هیچکدام داور اضطراری را پیش‌بینی نکرده‌اند. فقط در بخش ۲۰ مقررات داوری ورزشی برجسته‌ترین نهاد داوری آلمان، امکان توافق بین این نهاد و سازمان ورزشی، جهت دسترسی به داوری در هر زمانی و برای تحصیل اقدامات موقت قبل از تشکیل دیوان داوری، پیش‌بینی شده است. فرآیند منحصر به فرد تنظیم شده توسط برجسته‌ترین نهاد داوری آلمان به این معنا است که داور به صورت ۲۴ ساعته قابل دسترس است. حدود ۱۰۰ داور ورزشی توسط برجسته‌ترین نهاد داوری آلمان پذیرفته شده‌اند، هر یک از آنها باید برای سه یا چهار روز در سال به‌عنوان داور اضطراری در دسترس باشند. فهرست افراد آماده به کار در اینترنت موجود است (۲۱۲: ۲۰۱۳ Wilske & Lutz). ابتکارات جدیدی که نهاد داوری آلمان در مقررات خود به آن اشاره نموده عبارتند از: ۱- فهرست داوران اضطراری خود را به صورت آنلاین در معرض دید قرار داده است. ۲- قابل دسترس بودن داوران به صورت ۲۴ ساعته امتیاز فوق‌العاده‌ای برای کسانی است که اختلاف خود را به این نهاد ارجاع می‌دهند زیرا یکی از اصول مهم در رسیدگی داوری که اصل سرعت است را به خوبی مورد توجه قرار داده و تمهیدات لازم را مهیا نموده است. ۳- تعداد داوران هم قابل توجه است. با توجه به اینکه هر داور تقریباً بین ۳ تا ۴ پرونده را در سال داوری می‌نماید همین امر باعث دقت و حوصله بیشتر در داوری و دادرسی می‌شود و در نتیجه هدف که رسیدگی عادلانه است بهتر محقق می‌شود.

قواعد مرکز داوری بین‌المللی سنگاپور هم مقرر می‌دارد که ممکن است فرد نیازمند به کمک اضطراری قبل از تشکیل دیوان انتصاب داور اضطراری درخواست کند. اصلاحات اخیر در قانون داوری بین‌المللی تعریف هیات داوری (دیوان داوری) را توسعه داده است که شامل

داوران اضطراری می‌شود به این نحو که هرگونه دستوری توسط داور اضطراری در سنگاپور می‌تواند توسط دادگاه عالی سنگاپور اجرا شود (Tay & Liu DLA Piper, ۲۰۱۳:۴۰۹). سنگاپور توانسته با گسترش مفهوم هیات داوری (دیوان داوری)، در قوانین خود آیین داوری اضطراری را بگنجانند. با این حال نقش سنتی که برای محاکم در خصوص اجرای آراء داوران وجود دارد. در این جا هم برای اجراء اقدامات موقت پیش‌بینی شده است.

قانون سوئد هیچ اساس و مبنایی برای انتصاب داور اضطراری پیش‌بینی نکرده و متقاضی اقدامات موقت باید به موجب فصل ۱۵ قانون آیین دادرسی قضایی به دادگاه‌ها مراجعه کند. از طرف دیگر مقررات اتاق بازرگانی استکهلم، از سال ۲۰۱۰ امکان درخواست انتصاب داور اضطراری را برای بررسی درخواست اقدامات موقت ارائه کرده است. بعد از موافقت ۸۲٪ از مشاورین نهاد داوری اتاق بازرگانی استکهلم مبنی بر در دسترس بودن اقدامات موقت قبل از تشکیل دیوان داوری و یا انتصاب داور واحد، این روش بعد از بررسی اجرا گردید. در طی سال ۲۰۱۰ و ۲۰۱۱ اتاق بازرگانی استکهلم در مجموع شش مورد داوری اضطراری داشت و نظر عمومی این است که مکمل مقررات اتاق بازرگانی استکهلم خوب عمل کرده است. طرفین نمی‌توانند از مجموعه قواعد داور اضطراری که از مقرراتی نظیر مقررات داوری اتاق بازرگانی بین‌المللی متمایز است انصراف دهند (Runesson & Et, ۲۰۱۳:۴۳۶). در قوانین سوئد هم این آیین مورد پذیرش قرار نگرفته اما امکان درخواست اقدامات موقت قبل از تشکیل دیوان داوری پیش‌بینی شده و آن را در صلاحیت محاکم قرار داده‌اند. اتاق بازرگانی استکهلم به عنوان یک نهاد فعال داوری این آیین را در مقررات خود پیش‌بینی نموده است. نکته‌ای که در این زمینه حائز اهمیت است امری بودن قوانین داوری اضطراری است.

قانون حقوق بین‌الملل خصوصی سوئیس نیز داور اضطراری را قبل از تشکیل دیوان داوری پیش‌بینی نکرده است اما ماده ۴۳ مقررات سوئیس، قبل از تشکیل دیوان داوری اجازه درخواست کمک اضطراری را می‌دهد. ممکن است متقاضی اقدامات موقت فوری قبل از تشکیل دیوان داوری درخواست رسیدگی به کمک اضطراری از جمله تأیید پرداخت هزینه ثبت (۴,۵۰۰ فرانک سوئیس) و سپرده به عنوان پیش پرداخت هزینه‌های رسیدگی

به کمک اضطراری (۲۰,۰۰۰ فرانک سوئیس) را به دبیرخانه ارسال کند. بعد از وصول درخواست هزینه ثبت و سپرده دادگاه داور داور اضطراری واحد را انتخاب و پرونده را به وی ارسال می‌کند. (ماده ۴۳(۲) قوانین سوئیس) در صورت ارائه درخواست برای کمک اضطراری قبل از اطلاعیه داور تقدیم شود، لازم است اطلاعیه داور در ظرف ۱۰ روز پس از وصول درخواست ارائه شود در غیر این صورت کمک اضطراری خاتمه می‌یابد (ماده ۴۳(۳) قوانین سوئیس). طرف ممکن است داور اضطراری منصوب را ظرف ۳ روز جرح کند (ماده ۴۳(۳) در ارتباط با ماده ۱۱(۱) قوانین سوئیس). تصمیم‌گیری در خصوص درخواست کمک اضطراری ظرف ۱۵ روز از تاریخ ارسال پرونده توسط دبیرخانه به داور اضطراری صورت می‌گیرد، مگر اینکه این مدت توسط طرفین یا دادگاه داور تمدید شود (ماده ۴۳(۷) قوانین سوئیس) (۴۴۴: ۲۰۱۳ Rohner & Kubat Erk). مطابق قوانین سوئیس جهت درخواست کمک اضطراری فرد متقاضی باید اول هزینه‌های لازم را واریز نماید و بعد از آن دادگاه داور، اقدام به انتخاب داور اضطراری می‌نماید. برای طرف مقابل امکان جرح داور پیش‌بینی شده و این مهلت ظرف ۳ روز است که قابل تمدید نمی‌باشد. در سال‌های اخیر جرح داوران افزایش یافته و آن هم به علت خروج داوران از اصول استقلال و بی‌طرفی است و همین امر باعث سلب اعتماد از آنها شده است. مدت زمان مجاز تصمیم‌گیری توسط داور اضطراری مانند مرکز داور بین‌المللی هنگ کنگ ۱۵ روز است با این تفاوت که در مقررات سوئیس امکان تمدید این مهلت پیش‌بینی شده است. تمدید مهلت در دو صورت امکان‌پذیر است. اولین مورد در صورت توافق میان طرفین است. با توجه به ماهیت توافقی داور و اینکه ارجاع امر به داور یک امر ارادی است؛ بنابراین همان کسانی که موضوع خود را به داور ارجاع داده‌اند حق تمدید مهلت تصمیم‌گیری را هم دارند. دومین مورد جهت تمدید، تمدید توسط دادگاه داور است.

در فرانسه مقررات تجدید نظر شده اتاق بازرگانی بین‌المللی روشی را برای طرفین جهت تقاضای اقدامات موقت یا تامینی که نمی‌توانند منتظر تشکیل دیوان داور بمانند پیشنهاد می‌دهد. مقررات داور اضطراری مشروط بر اینکه موافقتنامه داور بعد از لازم‌الاجرا شدن قوانین جدید منعقد شده باشد اعمال می‌شود مگر اینکه طرفین از اعمال این مقررات

انصراف داده باشند و یا بر روش پیش‌داوری دیگری برای اعطای اقدامات موقت توافق نموده باشند. مقررات داور اضطراری مانع تقاضای اقدامات موقت از مقام قضایی صالح نمی‌شود. درخواست اقدامات اضطراری می‌تواند قبل یا بعد از پر کردن درخواست برای داور ارائه شود به شرطی که پرونده هنوز به دیوان داور ارسال نشده باشد. خواهان باید ۴۰,۰۰۰ دلار آمریکا بپردازد که نشان دهنده حداقل مقدار هزینه‌های جریان داور اضطراری است. داور اضطراری توسط رئیس دادگاه اتاق بازرگانی بین‌المللی انتخاب می‌شود. تصمیم او توسط مقررات اتاق بازرگانی بین‌المللی به عنوان دستوری توصیف می‌شود که طرفین به تبعیت از آن تعهد می‌کنند اما تبعیت از آن در هیچ صورتی برای دیوان داور الزام‌آور نیست. نحوه تقاضای اجرای دستور داور اضطراری از دادگاه‌ها مشخص نیست (۲۰۴: ۲۰۱۳ MeyerFabr). در فرانسه مقررات داور اضطراری قاعده‌ای تکمیلی است که تراضی طرفین بر آن حکومت می‌کند. وجود داور اضطراری مانع دخالت دادگاه نمی‌شود و صلاحیت آن را نیز نفی نمی‌کند. تصمیم داور اضطراری برای طرفین الزام‌آور است اما برای دیوان داور اینگونه نیست شاید بتوان گفت با توجه به اینکه دیوان نسبت به داور اضطراری مرجع عالی است آراء او برای دیوان الزام‌آور نیست.

در کانادا مطابق قوانین موضوعه داور اضطراری پیش‌بینی نشده است. اگر چه بحث‌های قابل توجهی در خصوص این موضوع در جامعه داور کانادا شده است. گزارش ارائه شده به کنفرانس قانون متحدالشکل کانادا در سال ۲۰۱۲ پیشنهاد اصلاحاتی را در مقررات داور بین‌المللی داد که اجازه رجوع به داور اضطراری را خواهد داد. قانون ۱۳ مقررات اتاق داور شیوه‌های جایگزین حل و فصل اختلافات داور اضطراری را در صورت توافق طرفین پیش‌بینی کرده است. هیچ مجموعه دیگری از مقررات نهادهای کانادایی که ما از پیش‌بینی آن برای انتصاب داور اضطراری آگاه باشیم، وجود ندارد (۱۲۲: ۲۰۱۳ M Judge & Et Al). قانونگذار و جامعه حقوقی کانادا به ضرورت وجود آیین داور اضطراری در مقررات داور خود پی برده‌اند و درصدد اصلاح قوانین خود بر آمده‌اند در حال حاضر در مقررات اتاق داور آیین داور اضطراری پیش‌بینی شده است اما اعمال آن منوط به توافق میان طرفین است و در واقع بنا به اصل حکومت اراده طرفین در رجوع به این قوانین مختار هستند.

در ونزوئلا قانون داوری تجاری در این خصوص ساکت است، اما مقررات سازش و داوری مرکز تجاری مصالحه و داوری آیین داوری اضطراری را پیش‌بینی کرده است (۵۰۸: ۲۰۱۳ Pelaez-Pier & Et Al). به موجب قوانین هلند طرفین ممکن است بر دادن اختیار به دیوان داوری یا رئیس آن برای صدور حکم در رسیدگی داوری اختصاری توافق نمایند (۲۰۱۳:۳۴۶ Knottenbelt & Koppenol-Laforce). به موجب قانون داوری هند نیز هیچ مقرراتی برای انتصاب داوران اضطراری وجود ندارد. قوانین شورای داوری هند، قوانین شورای بین‌المللی شیوه‌های جایگزین حل و فصل اختلافات و قوانین دیوان داوری و سازش اتحادیه اتاق‌های بازرگانی و صنعت هند مقرراتی برای انتصاب داوران اضطراری ندارند. با این حال مقررات نهادهای داوری مانند مقررات اتاق بازرگانی بین‌المللی در خصوص داوری و مقررات مرکز داوری بین‌المللی سنگاپور شامل مقرراتی برای انتصاب داور اضطراری توسط طرفین جهت تحصیل اقدامات موقت می‌باشد، که عموماً به عنوان قواعد آیین دادرسی (حتی در صورت وجود مقر داوری در هند) برای اداره جریان داوری استفاده می‌شوند. علاوه بر این مقررات داوری دادگاه بین‌المللی داوری لندن و مقررات داوری هند شامل مقرراتی برای تشکیل سریع دیوان از جمله انتصاب داور جایگزین است (۲۴۷: ۲۰۱۳ Jayasimha Azb & Et Al)؛ بنابراین در هند دو روش برای درخواست اقدامات موقت قبل از تشکیل دیوان داوری وجود دارد. اولین روش استفاده از آیین داوری اضطراری است که باید در این خصوص به مقررات نهادهای داوری متوسل شد و دومین روش تقاضای تشکیل سریع دیوان است که در مقررات هند به آن اشاره شده است؛ بنابراین طرفین در انتخاب هر یک از این دو روش برای درخواست اقدامات موقت مختار هستند.

در نهایت به موجب قوانین داوری هنگ کنگ هیچ مقرراتی برای داور اضطراری وجود ندارد. قوانین جدید مقرر می‌دارد که داور اضطراری در ظرف ۲ روز از پذیرش درخواست اضطراری مرکز داوری بین‌المللی هنگ کنگ انتخاب خواهد شد. پذیرش درخواست اضطراری بستگی به این خواهد داشت که کمک تقاضا شده واقعاً اضطراری بوده و امکان انتظار برای تشکیل دیوان داوری نباشد. پس از انتصاب، داور اضطراری ظرف ۱۵ روز از دریافت درخواست تصمیم خود را صادر خواهد نمود. تصمیم اضطراری طرفین را ملزم

می‌کند زمانی که: ۱- داور اضطراری یا دیوان داوری تصمیم بگیرند. ۲- صدور حکم نهایی توسط دیوان داوری صورت بگیرد. (مگر اینکه به نحو دیگری تعیین شود) ۳- ختم داوری قبل از صدور حکم نهایی باشد. ۴- گذشت ۹۰ روز از تاریخ تصمیم اضطراری بدون اینکه دیوان داوری تشکیل شود (۲۲۹: ۲۰۱۳ Yuen & Yeung Fangda). برای کمک و درخواست اضطراری متقاضی باید ابتدا اضطراری بودن درخواست خود را اثبات نماید. به نظر می‌رسد اثبات ورود ضرر غیر قابل جبران یا فاحش می‌تواند به عنوان نمونه‌ای جهت اثبات فوریت امر باشد. پذیرش درخواست نیز منوط به دو شرط شده است اولاً اضطراری بودن درخواست و ثانیاً نتوان منتظر تشکیل دیوان ماند.

طبق مقررات مرکز داوری بین‌المللی هنگ کنگ داور اضطراری در سریع‌ترین زمان ممکن ظرف ۲ روز انتخاب می‌شود. در خصوص بازه زمانی انتخاب داور اضطراری به نظر می‌رسد این بازه زمانی کمی طولانی است و با توجه به مقررات سایر نهادهای داوری به نظر می‌رسد امکان انتخاب و انتصاب سریع‌تر داور اضطراری در عمل امکان‌پذیر است. البته نهادهای دیگر داوری یا مقررات سایر کشورها نظیر انجمن داوری تجاری ژاپن (Jcaa Rules) و اتاق بازرگانی بین‌المللی (۴۰،۲۰۱۲: Barrington)، مقررات لویاتان (Kozłowski & Jochemczak & Kempa، ۲۰۱۲: ۳۹۹)، هم داور اضطراری را به طور معمول در طی دو روز از دریافت درخواست منصوب می‌نمایند. در مقررات مرکز بین‌المللی حل اختلاف این مدت بین ۲۴ تا ۴۸ (۱: ۲۰۱۳: Martinez) متغیر است. با این وجود این نهادها نسبت به دادگاه داوری بین‌المللی لندن (۲، Lcia Release Revised Draft Arbitration Rules)، و کمیته کارشناسان بازار بین‌المللی شناخته شده در امور مالی (Panel Of Recognised International Market Experts In Finance، ۲۰۱۲: ۲)، که به ترتیب ظرف ۳ روز و ظرف ۷۲ ساعت پس از دریافت درخواست، داور اضطراری را منصوب می‌نمایند سریع‌تر این کار را انجام می‌دهد. اما در این میان نهادهایی دیگر هم نظیر انجمن داوری آمریکا (Guide To Mediation And Arbitration For Business People Amended And Effective، ۲۰۰۷: ۲۷)، مرکز داوری بین‌المللی سنگاپور (۱: ۲۰۱۴، The Emergence Of Emergency Arbitration)، اتاق بازرگانی

استکهلم (Engström & Marian, ۲۰۱۱:۲) وجود دارند که در کوتاه‌ترین زمان ممکن و تنها ظرف یک روز کاری و یا ۲۴ ساعت داور اضطراری را منصوب می‌نمایند.

(۵) تشکیل سریع دیوان جهت صدور دستور اقدامات موقت قبل از تشکیل هیات داوری (دیوان داوری)

در نهایت گروه پنجم، مختص کشورهای است که تشکیل سریع دیوان را بر سایر راه‌حل‌ها ترجیح داده‌اند. موجب ماده ۱۲ مقررات مرکز داوری بین‌المللی دبی، ممکن است هر یک از طرفین رسیدگی برای تشکیل سریع دیوان به مرکز مراجعه کند. چنین درخواستی باید دلایل خاص برای تأسیس فوری دیوان را بیان کند (Gordon Blanke & Et ۲۹-۳۱: ۲۰۱۳، AI، ۱). در واقع دلایل متقاضی مبنی بر فوریت تأسیس دیوان باید قانع کننده باشد. به نظر می‌رسد تشکیل سریع دیوان هم مغایر فلسفه صدور این اقدامات که بر مبنای اضطرار است باشد؛ زیرا خود تشکیل دیوان امری زمان بر محسوب می‌شود. علاوه بر این در مقررات هیچ گونه اشاره‌ای به این موضوع نشده است که در طی چه بازه زمانی دیوان باید تشکیل شود و منظور از کلمه سریع چیست؟ شاید در حالت عادی به عنوان مثال اگر دیوان ظرف ۲۰ روز تشکیل شود سریع به نظر برسد اما در شرایط اضطراری اینگونه نیست و حتی ساعتی تأخیر ممکن است باعث ورود ضررهای جبران‌ناپذیر یا فاحشی به یکی از طرفین داوری شود.

در انگلستان و ولز نیز قوانین دادگاه داوری بین‌المللی لندن هیچ مقرراتی در خصوص انتصاب داور اضطراری ندارد، اما در ماده ۹ خود تشکیل سریع دیوان را با درخواست کتبی به دادگاه داوری بین‌المللی مقرر کرده است. شرایط انتصاب انجمن داوران صنایع دریایی لندن ۲۰۱۲ نیز در خصوص داوران اضطراری مقررات روشنی را ارائه نمی‌دهد. اگر چه مطابق بند ۸ (ب) دیوان باید در روند شکل‌گیری باشد، اما داور سوم هنوز انتخاب نشده است، دو داور منصوب شده موجود ممکن است در موضوع مورد توافق تصمیم، قرار یا حکم صادر کنند (Wessel & Et AI، ۲۰۱۳:۱۹۵).

نتیجه‌گیری

در خصوص صدور دستور اقدامات موقت قبل از تشکیل دیوان داوری کشورها از رویه‌های مختلفی پیروی نموده‌اند. این مقاله به مطالعه تطبیقی روش‌ها و آیین‌های صدور دستور اقدامات موقت قبل از تشکیل هیات داوری در ۵۴ کشور جهان پرداخته و از آن نتایج زیر به‌دست آمده است:

(۱) کشورهای گروه یک نظیر ایران، آنگولا، اندونزی، اتریش، پرتغال، رومانی و ... هیچ‌گونه مقرراتی در خصوص صدور دستور اقدامات موقت قبل از تشکیل دیوان داوری ندارند.

(۲) کشورهای گروه دو مانند اسپانیا، اسلواکی، اوکراین و بحرین ... صدور دستور اقدامات موقت قبل از تشکیل دیوان داوری را در صلاحیت محاکم می‌دانند. در حقیقت اکثر نظام‌های داوری جهان هیات داوری (دیوان داوری) و دادگاه را جهت صدور دستور اقدامات موقت دارای صلاحیت موازی می‌دانند.

(۳) کشورهای گروه سه جهت صدور دستور اقدامات موقت قبل از تشکیل دیوان داوری از روش آیین پیش‌داوری پیروی نموده‌اند. به عنوان نمونه کشورهایی نظیر ایتالیا و لوکزامبرگ و ... از این روش پیروی نموده‌اند. این روش اولین بار توسط اتاق بازرگانی بین‌المللی در سال ۱۹۹۰ ابداع شد اما مورد استقبال قرار نگرفت. علاوه بر آن مرکز میانجی‌گری و داوری تجاری اتاق بازرگانی آرژانتین نیز این روش را در مقررات خود پذیرفته است. مطابق این مقررات شخص ثالث بی طرف یا داور بعد از انتخاب شدن اقدام به تصمیم‌گیری و صدور قرار می‌نماید اما به محض تشکیل دیوان داوری مأموریت وی خاتمه می‌یابد.

(۴) کشورهای گروه چهار جهت صدور دستور اقدامات موقت قبل از تشکیل دیوان داوری از روش داوری اضطراری پیروی نموده‌اند. به عنوان نمونه کشورهایی نظیر اکوادور، ایالات متحده، استرالیا، آلمان، سنگاپور، سوئد، سوئیس، فرانسه، کانادا و ... از این روش پیروی نموده‌اند. در این روش فردی به نام داور اضطراری توسط مؤسسه داوری براساس اضطرار و

برای بررسی درخواست کمک موقتی که با اختلاف ماهوی میان طرفین ارتباط دارد و نمی‌توان منتظر تشکیل هیات داوری (دیوان) ماند، منصوب می‌شود.

۵) کشورهای گروه پنج نظیر انگلستان و ولز جهت صدور دستور اقدامات موقت قبل از تشکیل دیوان داوری از روش تشکیل سریع دیوان پیروی نموده‌اند. لازم به توضیح است دلایل برای تشکیل سریع دیوان باید قانع کننده باشد.

• کتاب‌نامه:

الف) منابع فارسی

- ۱- زرکلام، ستار (زمستان ۱۳۸۳)، «تفکیک بین نهادهای شبه داوری از نهاد داوری در قراردادهای پیمانکاری بین‌المللی»، فصلنامه مدرس علوم انسانی، ویژه نامه حقوق.
- ۲- کاشانی، جواد؛ شیخانی، مهدی (۱۳۹۰)، «صدور قرار اقدامات احتیاطی قبل از تشکیل مرجع داوری توسط داور اضطراری طبق قواعد جدید مرکز داوری ICC و قانون داوری بین‌المللی سوئیس»، مجله حقوقی بین‌المللی، شماره ۴۶، انتشارات: مرکز امور حقوقی بین‌المللی ریاست جمهوری.
- ۳- لوکاش، ریچارد ام، (۱۳۸۴)، «نهاد داوری در قراردادهای حسابگرانه بین‌المللی»، مترجمان السان، مصطفی، و منوچهری، محمدرضا، مجله حقوقی داور (دو فصلنامه دانشجویان دانشکده حقوق دانشگاه شهید بهشتی)، شماره ۱.

ب) منابع لاتین

- ۱) Audzevičius, Ramūnas and Daujotas, Rimantas, Lithuania, In: Arbitration In ۵۵ Jurisdictions Worldwide (Ed: Wegen, Gerhard T, & Wilske, Stephan), Richard Davey, Law Business Research Ltd, ۲۰۱۳.
- ۲) Ban, Chrysta, & Et Al, Hungary, In: Arbitration In ۵۵ Jurisdictions Worldwide (Ed: Wegen, Gerhard T, & Wilske, Stephan), Richard Davey, Law Business Research Ltd, ۲۰۱۳.
- ۳) Barakat, Ahmed & Et Al, Kuwait, In: Arbitration In ۵۵ Jurisdictions Worldwide (Ed: Wegen, Gerhard T, & Wilske, Stephan), Richard Davey, Law Business Research Ltd, ۲۰۱۳.
- ۴) Barrington, Louise, Emergency arbitrators: can they be useful to the construction industry? Construction Law International, Volume ۶, Issue ۲ June ۲۰۱۲, Available At < www.ibanet.org/.../Default.aspx?...۶۳۹۹. > [Last Visited ۹ February ۲۰۱۵].
- ۵) Beřlohavěk, Alexander, Czech Republic, In: Arbitration In ۵۵ Jurisdictions Worldwide (Ed: Wegen, Gerhard T, & Wilske, Stephan), Richard Davey, Law Business Research Ltd, ۲۰۱۳.
- ۶) Billiet Billiet, Johan, & co, Belgium, In: Arbitration In ۵۵ Jurisdictions Worldwide (Ed: Wegen, Gerhard T, & Wilske, Stephan), Richard Davey, Law Business Research Ltd, ۲۰۱۳.
- ۷) Bohm, Erhard, & Proksch, Paul, Austria, In: Arbitration In ۵۵ Jurisdictions Worldwide, (Ed: Wegen, Gerhard T, & Wilske, Stephan), Richard Davey, Law Business Research Ltd, ۲۰۱۳.
- ۸) Born, Gary B, & Lee, Sabrina, The Emergency Arbitrator Procedures Under the New HKIAC Rules, Arbitration & ADR in asia, ۲۰۱۳, Available At < <https://www.wilmerhale.com> /.../> [Last Visited ۴ February ۲۰۱۵].
- ۹) Bricker, Ross B, & Beemer, M, Wills, Amy D. Creative Drafting of Arbitration Clauses: Resurrecting Arbitration's Benefits by Moving Beyond the Boilerplate, Bloomberg Finance L.P, ۲۰۰۸, Available At < jenner.com/system/assets/..._Beemer_Wills.pdf?> [Last Visited ۱ February ۲۰۱۵].

- ۱۰) C Chen, Helena H, & Shen Formosan, Kitty, Taiwan, In: Arbitration In ^{oo} Jurisdictions Worldwide (Ed: Wege, Gerhard T, & Wilske, Stephan), Richard Davey, Law Business Research Ltd, ۲۰۱۳.
- ۱۱) Chunhakasikarn, Kornkieat, & King Tilleke, John, & Gibbins, Thailand, In: Arbitration In ^{oo} Jurisdictions Worldwide (Ed: Wege, Gerhard T, & Wilske, Stephan), Richard Davey, Law Business Research Ltd, ۲۰۱۳.
- ۱۲) Dai, Wen, & Linn, Bergman, Comparison Between Scc Arbitration And Cietac arbitration, Available At < www.biicl.org/files/0712_bergman_15-04-11_biicl.pdf > [Last Visited ۴ February ۲۰۱۵].
- ۱۳) definition of the arbitration tribunal [available at: en.wikipedia.org/]; for more details also see: The law dictionary, online, Available At <<http://thelawdictionary.org/>> [Last Visited ۴ February ۲۰۱۵].
- ۱۴) Dzung, Nguyen Manh, & Et Al, Vietnam, In: Arbitration In ^{oo} Jurisdictions Worldwide (Ed: Wege, Gerhard T, & Wilske, Stephan), Richard Davey, Law Business Research Ltd, ۲۰۱۳.
- ۱۵) El Ahdab, Jalal, & Eid, Myriam, Saudi Arabia, In: Arbitration In ^{oo} Jurisdictions Worldwide (Ed: Wege, Gerhard T, & Wilske, Stephan), Richard Davey, Law Business Research Ltd, ۲۰۱۳.
- ۱۶) El Ahdab, Jalal, & Et Al, Qatar, In: Arbitration In ^{oo} Jurisdictions Worldwide (Ed: Wege, Gerhard T, & Wilske, Stephan), Richard Davey, Law Business Research Ltd, ۲۰۱۳.
- ۱۷) El Meouchi, Chadia, & Et Al, Lebanon, In: Arbitration In ^{oo} Jurisdictions Worldwide (Ed: Wege, Gerhard T, & Wilske, Stephan), Richard Davey, Law Business Research Ltd, ۲۰۱۳, P ۴۵.
- ۱۸) Engström, Dan, & Marian, Cornel, Sweden: Pre-Arbitral Proceedings In Practice, Global Arbitration Review Journal, Volume ۶, Monday, ۱۶ May ۲۰۱۱, Available At < <http://globalarbitrationreview.com/journal/article/29460/sweden-pre-> > [Last Visited ۴ February ۲۰۱۵].
- ۱۹) Esin, Ismail G, & Yesilirmak, Ali, & Gltutan Esin, Dogan, Turkey, In: Arbitration In ^{oo} Jurisdictions Worldwide (Ed: Wege, Gerhard T, & Wilske, Stephan), Richard Davey, Law Business Research Ltd, ۲۰۱۳.
- ۲۰) Filatov, Oleksiy, & Et Al, Ukraine, In: Arbitration In ^{oo} Jurisdictions Worldwide (Ed: Wege, Gerhard T, & Wilske, Stephan), Richard Davey, Law Business Research Ltd, ۲۰۱۳.
- ۲۱) Fletcher, Barry, Emergency Arbitration—What's It All About? October ۱۴, ۲۰۱۳, Available At < blogs.lexisnexis.co.uk/dr/emergency-arbitration-whats-it-all-about > [Last Visited ۴ February ۲۰۱۵].
- ۲۲) Gonzalez, Daniel E, & Lorenzo, Richard C, United States, In: Arbitration In ^{oo} Jurisdictions Worldwide (Ed: Wege, Gerhard T, & Wilske, Stephan), Richard Davey, Law Business Research Ltd, ۲۰۱۳.

مطالعه تطبیقی روش‌ها و آیین‌های صدور اقدامات موقت قبل از تشکیل هیات داوری در ۵۴ کشور جهان / ۸۳

- ۲۳) Gordon Blanke, Emirates, & Et Al, United Arab, In: Arbitration In °° Jurisdictions Worldwide (Ed: Wege, Gerhard T, & Wilske, Stephan), Richard Davey, Law Business Research Ltd, ۲۰۱۳.
- ۲۴) Guide To Mediation And Arbitration For Business People Amended An Effec September ۱ ۲۰۰۷, Available At <<https://www.aaau.org/.../scope/%۲۰of/%۲۰the/%۲۰arbitrators/%۲۰authority> [Last Visited ۴ February ۲۰۱۵].
- ۲۵) Huck, Marcelo Hermes, & Et Al, Brazil, In: Arbitration In °° Jurisdictions Worldwide (Ed: Wegen, Gerhard T, & Wilske, Stephan), Richard Davey, Law Business Research Ltd, ۲۰۱۳.
- ۲۶) Jayasimha Azb, Shreyas, & Et Al, India, In: Arbitration In °° Jurisdictions Worldwide (Ed: Wegen, Gerhard T, & Wilske, Stephan), Richard Davey, Law Business Research Ltd, ۲۰۱۳.
- ۲۷) Jcaa Rules Revisited, ۲۰۱۴, Available At <www.whitecase.com/.../alert-jcaa-rules-revisited-eng.pdf> [Last Visited ۴ February ۲۰۱۵]
- ۲۸) Johnson, Tony, & Et Al, Australia, In: Arbitration In °° Jurisdictions Worldwide, (Ed: Wegen, Gerhard T, & Wilske, Stephan), Richard Davey, Law Business Research Ltd, ۲۰۱۳.
- ۲۹) Kapinga, Wilbert, & Et Al, Tanzania, In: Arbitration In °° Jurisdictions Worldwide (Ed: Wege, Gerhard T, & Wilske, Stephan), Richard Davey, Law Business Research Ltd, ۲۰۱۳.
- ۳۰) Knottenbelt, D, & Koppenol-Laforce, M E, Netherlands, In: Arbitration In °° Jurisdictions Worldwide (Ed: Wegen, Gerhard T, & Wilske, Stephan), Richard Davey, Law Business Research Ltd, ۲۰۱۳.
- ۳۱) Kozłowski, Wojciech, & Jochemczak, Michał, & Kempa, Katarzyna, POLAND, In: The International Arbitration Review, (Ed: James H Carter), Law Business Research Ltd, London, The United Kingdom, ۲۰۱۲, Available At <www.dentons.com/.../Poland/%۲۰/%۲۰International> [Last Visited ۴ February ۲۰۱۵].
- ۳۲) Lcia Release Revised Draft Arbitration Rules, Available At <[Www.Mcnairchambers.Com](http://www.Mcnairchambers.Com)> [Last Visited ۴ February ۲۰۱۵].
- ۳۳) Letort, Jijon Rodrigo, & Et Al, Ecuador, In: Arbitration In °° Jurisdictions Worldwide (Ed: Wegen, Gerhard T, & Wilske, Stephan), Richard Davey, Law Business Research Ltd, ۲۰۱۳.
- ۳۴) Liang, Foo Joon, Malaysia, In: Arbitration In °° Jurisdictions Worldwide (Ed: Wegen, Gerhard T, & Wilske, Stephan), Richard Davey, Law Business Research Ltd, ۲۰۱۳.
- ۳۵) Irinel Stoica, Cristiana, & Et Al, Romania, In: Arbitration In °° Jurisdictions Worldwide (Ed: Wegen, Gerhard T, & Wilske, Stephan), Richard Davey, Law Business Research Ltd, ۲۰۱۳.
- ۳۶) Martinez, Luis M. Time And Costs – Taking Control Of Your International Arbitration, ۲۰۱۳, Available At <<https://www.adr.org/aaa/ShowPDF?doc>> [Last Visited ۴ February ۲۰۱۵].
- ۳۷) Mehren, George Von, International Arbitration News April ۲۰۱۲, Available At <www.squiresanders.com/.../Squire/%۲۰Sanders/%۲۰In> [Last Visited ۴ February ۲۰۱۵].
- ۳۸) Menshikova, Natalya, & Zaletova, Julia & Anishchenko, Irina, Russia, In: Arbitration In °° Jurisdictions Worldwide (Ed: Wegen, Gerhard T, & Wilske, Stephan), Richard Davey, Law Business Research Ltd, ۲۰۱۳.
- ۳۹) Meyer Fabr, Nathalie, France, In: Arbitration In °° Jurisdictions Worldwide (Ed: Wegen, Gerhard T, & Wilske, Stephan), Richard Davey, Law Business Research Ltd, ۲۰۱۳.

- ٤٠) Miranda, Agostinho Pereira de, & Et Al, Mozambique, In: Arbitration In ٥٥ Jurisdictions Worldwide (Ed: Wegen, Gerhard T, & Wilske, Stephan), Richard Davey, Law Business Research Ltd, ٢٠١٣
- ٤١) _____, Portugal, In: Arbitration In ٥٥ Jurisdictions Worldwide (Ed: Wegen, Gerhard T, & Wilske, Stephan), Richard Davey, Law Business Research Ltd, ٢٠١٣.
- ٤٢) M Judge, John A, & Et Al, Canada, In: Arbitration In ٥٥ Jurisdictions Worldwide (Ed: Wegen, Gerhard T, & Wilske, Stephan), Richard Davey, Law Business Research Ltd, ٢٠١٣.
- ٤٣) Mori, Shinji Kusakabe Anderson, & Tomotsune, Japan, In: Arbitration In ٥٥ Jurisdictions Worldwide (Ed: Wegen, Gerhard T, & Wilske, Stephan), Richard Davey, Law Business Research Ltd, ٢٠١٣.
- ٤٤) Muller at Iurisvalls, Ramon, Spain, In: Arbitration In ٥٥ Jurisdictions Worldwide (Ed: Wege, Gerhard T, & Wilske, Stephan), Richard Davey, Law Business Research Ltd, ٢٠١٣.
- ٤٥) Panel Of Recognised International Market Experts In Finance, first edition ١٦ January ٢٠١٢, Available At <primefinancedisputes.org/images/.../Emergency_arbitral_Proceedings.pdf> [Last Visited ٤ February ٢٠١٥].
- ٤٦) Pelaez-Pier, Fernando, & Et Al, Venezuela, In: Arbitration In ٥٥ Jurisdictions Worldwide (Ed: Wege, Gerhard T, & Wilske, Stephan), Richard Davey, Law Business Research Ltd, ٢٠١٣.
- ٤٧) Pena Rodriguez, Marcos, & Medina Acosta, Laura, & Cruz Pena, Jimenez, Dominican Republic, In: Arbitration In ٥٥ Jurisdictions Worldwide (Ed: Wegen, Gerhard T, & Wilske, Stephan), Richard Davey, Law Business Research Ltd, ٢٠١٣.
- ٤٨) Perić, Natalija, & Belohradsky, Frano, Croatia, In: Arbitration In ٥٥ Jurisdictions Worldwide (Ed: Wegen, Gerhard T, & Wilske, Stephan), Richard Davey, Law Business Research Ltd, ٢٠١٣.
- ٤٩) Posada Isaacs, Carolina, & Alejandra Arboleda, Maria, Colombia, In: Arbitration In ٥٥ Jurisdictions Worldwide (Ed: Wegen, Gerhard T, & Wilske, Stephan), Richard Davey, Law Business Research Ltd, ٢٠١٣.
- ٥٠) Prekop, Roman, & Et Al, Slovakia, In: Arbitration In ٥٥ Jurisdictions Worldwide (Ed: Wege, Gerhard T, & Wilske, Stephan), Richard Davey, Law Business Research Ltd, ٢٠١٣.
- ٥١) Rakitic, Dušan, & Vucenovic, Nikoleta, Serbia, In: Arbitration In ٥٥ Jurisdictions Worldwide (Ed: Wege, Gerhard T, & Wilske, Stephan), Richard Davey, Law Business Research Ltd, ٢٠١٣.
- ٥٢) Riad, Tarek F, Egypt, In: Arbitration In ٥٥ Jurisdictions Worldwide (Ed: Wegen, Gerhard T, & Wilske, Stephan), Richard Davey, Law Business Research Ltd, ٢٠١٣.
- ٥٣) Rohner, Thomas, & Kubat Erk, Nadja, Switzerland, In: Arbitration In ٥٥ Jurisdictions Worldwide (Ed: Wege, Gerhard T, & Wilske, Stephan), Richard Davey, Law Business Research Ltd, ٢٠١٣.
- ٥٤) Rose, Adam Vause Norton, Bahrain, In: Arbitration In ٥٥ Jurisdictions Worldwide (Ed: Wegen, Gerhard T, & Wilske, Stephan), Richard Davey, Law Business Research Ltd, ٢٠١٣.
- ٥٥) Rubino-Sammartano, Mauro, Italy, In: Arbitration In ٥٥ Jurisdictions Worldwide (Ed: Wegen, Gerhard T, & Wilske, Stephan), Richard Davey, Law Business Research Ltd, ٢٠١٣.

مطالعه تطبیقی روش‌ها و آیین‌های صدور اقدامات موقت قبل از تشکیل هیات داوری در ۵۴ کشور جهان / ۸۵

۶۶) Runesson, Eric M, & Et Al, Sweden, In: Arbitration In ۱۰۰ Jurisdictions Worldwide (Ed: Wege, Gerhard T, & Wilske, Stephan), Richard Davey, Law Business Research Ltd, ۲۰۱۳.

۶۷) S Janis Roosdiono, Anderonikus A, & Et Al, Indonesia, In: Arbitration In ۱۰۰ Jurisdictions Worldwide (Ed: Wegen, Gerhard T, & Wilske, Stephan), Richard Davey, Law Business Research Ltd, ۲۰۱۳.

۶۸) Sperandio, Felipe, Brazilian Court Clarifies Jurisdiction For Interim Measures, Available At < [Http://Kluwerarbitrationblog.Com](http://Kluwerarbitrationblog.Com) > [Last Visited ۴ February ۲۰۱۵].

۶۹) Szpara, Justyna, & Et Al, Poland, In: Arbitration In ۱۰۰ Jurisdictions Worldwide (Ed: Wegen, Gerhard T, & Wilske, Stephan), Richard Davey, Law Business Research Ltd, ۲۰۱۳.

۷۰) Tay, Yu-Jin, & Liu DLA Piper, David, Singapore, In: Arbitration In ۱۰۰ Jurisdictions Worldwide (Ed: Wege, Gerhard T, & Wilske, Stephan), Richard Davey, Law Business Research Ltd, ۲۰۱۳.

۷۱) The Emergence Of Emergency Arbitration, May ۲۰۱۴, Available At < https://www.ashurst.com/doc.aspx?id_Content=۱۰۴۱۲ > [Last Visited ۴ February ۲۰۱۵].

۷۲) Trevisan, Fabio, & Et Al, Luxembourg, In: Arbitration In ۱۰۰ Jurisdictions Worldwide (Ed: Wegen, Gerhard T, & Wilske, Stephan), Richard Davey, Law Business Research Ltd, ۲۰۱۳.

۷۳) Walton, Jeremy, & Gilbert Appleby, Anna, Cayman, In: Arbitration In ۱۰۰ Jurisdictions Worldwide (Ed: Wegen, Gerhard T, & Wilske, Stephan), Richard Davey, Law Business Research Ltd, ۲۰۱۳.

۷۴) Wessel, Jane, & Et Al, England and Wales, In: Arbitration In ۱۰۰ Jurisdictions Worldwide (Ed: Wegen, Gerhard T, & Wilske, Stephan), Richard Davey, Law Business Research Ltd, ۲۰۱۳.

۷۵) What Is a Tribunal? [available at : www.wisegeek.com]

۷۶) Wilske, Stephan, & Krapfl Gleiss Lutz, Claudia, Germany, In: Arbitration In ۱۰۰ Jurisdictions Worldwide (Ed: Wegen, Gerhard T, & Wilske, Stephan), Richard Davey, Law Business Research Ltd, ۲۰۱۳.

۷۷) Yoon, BC, & Et Al, Korea, In: Arbitration In ۱۰۰ Jurisdictions Worldwide (Ed: Wegen, Gerhard T, & Wilske, Stephan), Richard Davey, Law Business Research Ltd, ۲۰۱۳.

۷۸) Yuen, Peter, & Shi, Helen, & Benjamin, Miao, China, In: Arbitration In ۱۰۰ Jurisdictions Worldwide (Ed: Wegen, Gerhard T, & Wilske, Stephan), Richard Davey, Law Business Research Ltd, ۲۰۱۳.

۷۹) Yuen, Peter, & Yeung Fangda, Doris, Hong Kong, In: Arbitration In ۱۰۰ Jurisdictions Worldwide (Ed: Wegen, Gerhard T, & Wilske, Stephan), Richard Davey, Law Business Research Ltd, ۲۰۱۳.